

РЕФОРМА СИСТЕМА ОБУКЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

У К О Р А К С А

Промене у обуци треба да доведу до стварања ефикасног и функционалног система обуке који ће бити прилагођен постојећим и будућим изазовима, ризицима и претњама безбедности, мисијама и задацима Војске и система одбране у целини. Другим речима, после 2010. године сваки припадник Војске Србије треба да влада знањима и стандардима попут војника и старешина из модерних светских армија.

Војска Србије има систем обуке чију основу представља оспособљавање војника на одслужењу војног рока. Функционисање овог модела оптерећено је тешким материјалним положајем у којем се Војска налази, вишеструким скраћивањем војног рока, а самим тим и скраћивањем расположивог времена за обуку. Чак се и постојећи редуковани модел обуке не реализује у потпуности, зато што у пракси има проблема попут неадекватне попуне јединица, слабог одзива војника на одслужење војног рока, бројних задатака ван процеса обуке, неадекватне материјалне базе, те одређених субјективних слабости.

У таквим околностима тешко је обезбедити квалитетну обуку војника и јединица и њихову оспособљеност за извршавање наменских задатака. Јасно је да реформа система одбране захтева и значајне промене у обуци, које треба да омогуће стварање ефикасног и функционалног система обуке који ће бити прилагођен постојећим и будућим изазовима, ризицима и претњама безбедности, мисијама и задацима Војске и система одбране у целини. Неке промене су већ наговештене, а све чешће су у оптицају и "нове речи" као што су, на пример, интероперабилност или модуларне јединице.

О реформи и будућности система обуке Војске Србије разговарамо са најодговорнијим старешинама у Управи за обуку Генералштаба Војске Србије.

■ ЦЕНТРИ ЗА ОБУКУ

– У периоду до 2010. године организација Војске Србије ускладиће се са савременим стандардима који се примењују у евроатлантским интеграцијама – каже заступник начелника Управе за обуку пуковник Миливоје Аранђеловић. – Желимо да до тада, с једне стране, складним развојем система обуке обезбедимо повољне услове за планску, организовану и непрекидну обуку, а с друге, постепено

развој и успостављање новог celovitog sistema obuke Vojske Srbije.

У првој фази, најважније је одржати континуитет обуке, што ће бити основни задатак Управе за обуку и доктрину која треба да се формира. Она треба да креирањем система обуке обезбеди и повезивање процеса оспособљавања са мисијама, задацима и доктринарним решењима о употреби Војске Србије. Надлежности будуће Здружене оперативне команде су, такође, јасне и односе се на планирање и здруживање дејстава видова и специјалних јединица у операцијама. Команда ће, у складу са припремљеним плановима, дефинисати које јединице Војске Србије треба обучити за одређене војне и невојне операције. У 2007. години планира се формирање и Команде за обуку која ће управљати и обједињавати обуку појединаца у центрима за основну и специјалистичку обуку.

У центрима за основну обуку створиће се услови за

Пуковник Миливоје Аранђеловић, заступник начелника Управе за обуку

Пуковник Зоран Шћекић, начелник реферата за физичку обуку

Пуковник Бранко Делетић, начелник Одељења за обуку видова

Пуковник Милорад Секуловић, заступник начелника Одељења за оперативну-опште послове

општу војну обуку војника на одслужењу војног рока и наставак оспособљавања у центрима за специјалистичку обуку. Планирано је да се до краја 2007. године формирају, по територијалном принципу, центри за основну обуку у Сомбору, Панчеву, Јакову, Пожаревцу, Ваљево, Крушевцу, Зајечару и Лесковцу. Обука у центрима била би универзална и усмерена на достизање основних знања и вештина у руковању наоружањем и опремом, самозаштити и понашања у кризним ситуацијама.

Важно је знати да су они уједно и основа за формирање територијалних бригада, што ће знатно утицати на њихово место и улогу у Војсци Србије. Центри за специјалистичку обуку формираће се по сродним гранама војне делатности и то у Пожаревцу (КОВ), Батајници (В и ПВО), Крушевцу (логистика) и Горњем Милановцу (веза и информатика), а у њима ће се, поред војника на служењу војног рока, оспособљавати и војници по уговору. По укидању обавезног служења војног рока,

центри за обуку обучавали би војнике добровољце за попуњу јединица Војске Србије активном и пасивном резервом и кандидате за војнике по уговору.

Након обуке у центрима за основну и специјалистичку обуку, припадници професионалних састава настављају да се оспособљавају у својим јединицама. Тај процес треба да садржајем и интензитетом обезбеди врхунске резултате, интеграцију и ефикасност у извршавању наменских задатака. Обука у пружању подршке органима власти у супротстављању неоружаним облицима угрожавања безбедности изводила би се у оквиру редовне обуке команди и јединица, док би се за учешће у мисијама очувања и изградње мира у региону и свету оспособљавало у посебним центрима у земљи или иностранству.

■ ПОЗИТИВНА ТРАНСФОРМАЦИЈА

Изложени концепт развоја система обуке Војске Србије није далека будућност. Многи његови елементи заживеће већ наредне године, док се успостављање оптималне организације и стабилно функционисање новог система обуке очекује 2010. Процес реформе иде паралелно са професионализацијом, то јест, како буде растао степен професионализације тако ће се и реформа система обуке приближавати свом коначном облику.

На папиру све то изгледа логично, чврсто, увезано и једноставно. У Војску Србије долазе војници добровољци који пролазе 45 дана опште војне обуке, онда се из тог контингента, опет добровољно, регрутују војници по уговору који одлазе у специјалистичке центре. Најбољи међу њима биће кандидовани за подофицире. У центрима за обуку обавља се и тренаж припадника активне и пасивне резерве, који, такође добровољно, треба да проведу од 30 до 60 дана годишње у професионалним јединицама. Не можемо, а да се не запитамо: *Хоће ли све то функционисати, да ли ће младићи хтети да добровољно долазе у Војску Србије, заврша-*

С В Е Т О М

УПРАВА ЗА ОБУКУ

Обука Војске Србије је подсистем јединственог система оспособљавања и представља организовану, планску и непрекидну делатност команди, јединица и установа. Усмерена је на стицање потребних знања, вештина и навика, те развијању психофизичких способности за извршавање дефинисаних мисија и задатака. Стручни орган развоја и усавршавања и носилац стручног надзора је Управа за обуку Генералштаба Војске Србије.

У Управу се сливају извештаји из јединица, који говоре да је стање у обуци тешко и сложено, што се најбоље види по малом броју војника, лошој материјалној бази, застарелим вежбаљима и недовољној оспособљености извођача обуке. Додуше, оцене ванредних и делимичних контрола током лета су добре и врло добре, али треба имати у виду да су вредноване само стручноспецијалистичке способности професионалних припадника. Најбољи резултати постигнути су у Гардијској и 125. моторизованој бригади.

Најодговорнији људи у Управи за обуку предузимају мере које у постојећим условима могу да дефинишу јединствену основу система, развију и усаврше систем обуке и прате његову реализацију у пракси. На основу стечених искустава, Управа за обуку изменила је План и програм обучавања војника, тако што је задржала, оплемењила и додала потребне теме, а анахроне и превазиђене садржаје избацила. Нажалост, још нису израђени нови системско-нормативни документи у обуци, зато што таквих докумената нема још ни на нивоу МО и Војске Србије.

вају обуку и буду део професионалног или резервног састава војних јединица?

Предузимљив, стручан и креативан тим у Управи за обуку ГШ ВС верује да се започета реформа може успешно завршити.

– Реформа система обуке је почела – тврди пуковник Миливоје Аранђеловић – и одвија се како је планирано. Наравно, успех и динамика условљени су осталим променама у систему одбране. Уверен сам да ће систем обуке доживети ваљану трансформацију и да ћемо на крају имати врхунски обученог појединца и оспособљену јединицу. Без тога све пада у воду, зато што је то услов свих активности Војске, почев од одбране државе па до учешћа у мировним мисијама.

Добре познаваоце система обуке не брине садашњи песимистички поглед на могућност добровољног доласка војника у Војску Србије.

– То ће бити сасвим други систем који нема никакве везе са овим познатим моделом – говори начелник одељења за обуку видова пуковник Бранко Делетић. – Држава и Министарство одбране мораће да стимулишу људе који ће се добровољно пријављивати за служење војног рока или службу у Војсци.

Бољи стандард, углед и положај будуће Војске у друштву и одређене погодности моћи ће да привуку довољан број младића који ће обављати дужности професионалних војника. Војска ће, наравно, своје професионалце обучавати, али за сада нема јасне државне стратегије како ће се остали грађани оспособљавати за одбрану земље. И данас имамо ситуацију у којој се чак са 44 одсто овогодишњег регрутног контингента не изводи никаква обука (војници на цивилном служењу војног рока), тако да те младиће није могуће ангажовати ни у цивилној заштити. Да ли је могуће да после 2010. године огроман број средњошколаца, студената и других

У овој години Управа за обуку ГШ ВС организовала је више стручних расправа на тему “Реформа система обуке”, а закључци са тих скупова уграђени су у планове, програме и будући рад. Посебан значај имале су расправе “Визија развоја система обуке до 2010. године” и “Ангажовање војске у отклањању последица од елементарних непогода и несрећа великих размера”.

Ових дана одржаће се радни састанак о организацији обуке у наредној години и стручна расправа везана за обуку професионалних лица у Министарству одбране, док се за крај новембра планира научно-стручна конференција са међународним учешћем “Школовање и обука у систему одбране – Евроатлантски аспект”. Циљ конференције је сагледавање модела школовања и обуке у систему одбране у Србији, могућности увођења савремених решења и стандарда и дефинисање праваца даљег развоја школовања и обуке, ради што бржег укључивања у евроатлантске интеграције.

грађана неће бити оспособљен за никакву војничку дужност? У овом тренутку на то питање нема одговора, ни на једном државном или војном нивоу.

■ МОДУЛАРНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Говорили смо о формирању нових организацијских јединица које планирају, организују, координишу и контролишу систем обуке, те о шеми локација нових центара за обуку. Ипак, реално је претпоставити да ће у тим организацијским јединицама радити људи који су се и до сада бавили системом обуке, те да ће центри

МАТЕРИЈАЛНА БАЗА

Слаба материјална база обуке један је од највећих проблема са којим се сусрећу старешине и војници у систему обуке Војске Србије. Потрошна материјална средства сервисирају се колико-толико, али је велики део објеката и технике застарео и амортизован. Немамо, на пример, ниједно стрелиште које одговара програмским условима гађања у војсци. Наравно, на све то треба надовезати и хроничан недостатак новчаних материјалних средстава. Према речима заступника начелника одељења за оперативнo-опште послове у Управи за обуку ГШ ВС пуковника Милорада Секуловића, ове године је тек нешто више од пет милиона динара предвиђено за куповину потрошних материјалних и наставних средстава, спортске опреме и реквизита.

С друге стране, имамо најскупљу врсту обуку, зато што се она код нас изводи на средствима ратне технике. Нема центара за симулацију, симулатора и тренажера, који се у војскама које су приступиле интеграционим процесима масовно користе у систему обучавања. Нема их због тога што је њихова набавка јако скупа. Рецимо да симулатор у авијацији кошта као и цео авион. У укупном збиру и на дужи рок, ова средства, ипак, знатно појефтинију процес оспособљавања.

– Ми желимо да обучимо војника специјалисту – каже пуковник Делетић – да га оперативна јединица укључи у свој тим и буде ефикасна с њим.

Јединице Војске Србије обучаваће се по садржајима који проистичу из њиховог места, улоге и задатка у планираним војним и невојним операцијама, те из њиховог евентуалног учешћа у међународним операцијама под окриљем УН. Модуларна јединица је језгро око кога ће се у будућности све градити. Циљ је имати уигране и оспособљене тимове људи, који ће, пак, чинити оперативне и мобилне борбене саставе ранга батаљона, дивизиона или ескадриле. Тако ће комплетне јединице моћи да се, по потреби, уграђују у друге саставе. Услов који јединице Војске Србије морају испунити за успешно повезивање са другим јединицама у земљи и ван ње је интероперабилност, због чега су и промене у систему обуке усмерене ка поштовању тог важног стандарда. Састави Војске Србије морају у наредном периоду достићи пуну операбилност са системима обуке оружаних снага земаља чланица евроатлантских интеграција, што значи да треба да усвоје одређене стандарде у обучености и опремљености. Интероперабилност представља улазницу за учешће у мировним операцијама. Примена западних стандарда, наравно, не захтева одустајање од наших позитивних искустава.

Систем обуке Војске Србије у неким својим деловима дошао је до доње тачке испод које се, једноставно, не може ићи. То поготово важи за Ваздухопловство и ПВО у којем већ годинама пилоти лете у минималном обиму, а ракеташа не изводе потребна гађања.

– Да бисте имали обученог пилота – каже референт за обуку авијацијских јединица пуковник Спасоје Ђого – потребно је да годишње лети бар 80 сати, а наши пилоти ловачке авијације протекле године летели су у просеку по сат и десет минута. Имамо десетак генерација пилота који после завршене Војне академије нису летели ни минут, то јест, има капетана и мајора које тек треба оспособљавати. Зато је, чини се, прави тренутак за озбиљне реформе у систему обуке Војске Србије и добро је што су оне почеле. Охрабрује што се тим процесом баве људи који знају како реформи треба провести и имају оптимизма да поступак доведу до самог краја. Уосталом, нови систем обуке полако постаје део наше стварности.

Циљ реформе система обуке Војске Србије је да после 2010. године сваки припадник Војске Србије влада знањима и стандардима попут војника и старешина из модерних светских армија. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ
Снимио Д. БАНДА

за обуку бити формирана тамо где се обука изводила и претходних година. Шта је онда суштински ново у реформисаном систему обуке Војске Србије?

Пре свега, то је преношење тежишта у процесу оспособљавања са индивидуалне на колективну обуку, то јест, са појединца на јединицу.

ФИЗИЧКА ОБУКА

– Морамо тежити да се и систем физичке обуке реформише и да постане стабилан сегмент система обуке – говори начелник реферата за физичку обуку пуковник Зоран Шћекић. – У овом тренутку, улазни показатељи физичке оспособљености војника су лоши, а резултати физичких провера код старешинског састава указују на стагнацију или опадање физичких способности. Планирамо да физичка припремљеност будућег професионалног војника буде на много вишем нивоу. То ће се постићи системским променама, професионализацијом, повећањем стандарда физичке способности за професионалан састав и одговорним приступом физичкој обуци и спорту.

Спортских такмичења на нивоу Војске није било од 1993. до 2003. године. Сада су одржана три године узастопце, што је условило ангажованије и повећано бављења физичким активностима. Војска Србије учествује и у спортским активностима на међународном плану. То посебно важи за период после учлањења у Међународни савет за војни спорт, на конгресу у Дубаију 2003. године.